

אפשר להכניע את חמאס

אודי דקל | 27 במאי, 2024 | גיליון 1860

ישראל מסוגלת להכניע את חמאס וזאת באמצעות צמצום דרסטי בהשפעתו בקרב הציבור שאותו הוא מתיימר לייצג ולהוביל, על ידי שלילת "כוח ההיזק" וכוח "הווסו" שבהם הוא אוחז. לשם כך, נדרשת הפעלת שישה מאמצים - צבאי, אזרחי, מדיני, הומניטרי, שיתוף פעולה אזרחי ותודעתי - באופן מגובש ומסונכרן.

יש הגורסים, ואפילו בתוקף, כי לא ניתן להכניע את חמאס. אכן קשה להכחיד ארגון כחמאס, הנשען על בסיס תנועת-חברתי, וזוגל באידיאולוגיה דתית דוגמטית ולאומית קיצונית, ובנוסף הוא בעל זרוע צבאית חמושה. ואולם, אפשר לצמצם עד מאד את השפעתו של חמאס בקרב הציבור שאותו הוא מתיימר לייצג ולהוביל, וזאת באמצעות שלילת "כוח ההיזק" וכוח "הווסו" שבהם הוא אוחז ועדיין אוחז.

לשם כך נדרשים שישה מאמצים משולבים:

1. מאמץ צבאי: המשך הפירוק האופרטיבי של הזרוע הצבאית של חמאס. נדרש

להתמיד במאמץ הצבאי לאורך זמן, גם לאחר סיומה הרשמי של המלחמה, כדי להבטיח שהארגון לא יתבסס ויצמח מחדש תוך שיקום כוחו הצבאי. תכלית המערכה המתמשכת היא למנוע מחמאס יכולת לטרפד את המהלכים המדיניים והאזרחיים שתכליתם לייצב את רצועת עזה והזירה הפלסטינית בכלל לאחר המלחמה.

2. מאמץ אזרחי: בכל מקום שניתן, יש להשיק תהליכים שתכליתם לייצב ולשקם

את הרצועה, תוך נטרול השפעת חמאס. אין יותר אפשרות לדחות את המאמץ והחתימה לאתר ולסמן גורם שיהיה אחראי לשליטה אזרחית ולסדר ציבורי, ואשר ישם את התהליכים תוך מניעת התערבות ומעורבות מצד חמאס. לדוגמה, ישראל עדיין יכולה לייצב את צפון הרצועה, לאפשר פעולה של רשויות מקומיות תוך הרחקת בעלי התפקידים המזוהים עם חמאס, ולאותת לתושבי האזור שהם יכולים לחזור ולהשתקם ללא חשש מפני הארגון.

3. מאמץ מדיני: יש לבנות עם ארצות הברית ומדינות ערב הפרגמטיות כוח

משימה, שמטרתו החייאת ותיקון הרשות הפלסטינית, ולסייע לה לכונן שליטה אזרחית ברצועה. כדי לזכות בתמיכת תושבי הרצועה, על הרשות לחזור לאזור זה בליווי ותמיכה רחבה של מדינות ערב והקהילה הבינלאומית, שתבוא לידי ביטוי בין היתר בחבילת שיקום לתושבים. עם זאת, חיוני להימנע בשלב מוקדם מדי מניסיון

לקדם יוזמות מרחיקות לכת, דוגמת ייסוד מדינה פלסטינית. יוזמות כאלו יהפכו בנות היתכנות רק לאחר שינותק הקשר בין ה-7 באוקטובר להקמת מדינה פלסטינית, ולאחר שהרשות המתוקנת תוכיח שאכן היא יכולה לנהל מדינה.

4. אינטגרציה ושיתוף פעולה עם מדינות ערב המתונות: הקטר שיוביל את המהלך הוא נורמליזציה בין ערב הסעודית לישראל, במעורבות אמריקאית פעילה. מערך הכוחות האזורי עדיין לא התהפך, כל המדינות שחתמו על הסכמי שלום או נורמליזציה עם ישראל דבקות בקשרים שבין המדינות. על אף השחיקה בנכסיות ישראל. אולם, כדי לגייס את תמיכתן ומעורבותן בכינון משטר פלסטיני מתוקן ומתון ובשיקום ההריסות ברצועת עזה, ישראל נדרשת לתמוך ביוזמת הנשיא ג'ו ביידן לשינוי הארכיטקטורה האזורית, אשר כוללת ארבעה מסלולים: (1) כינון ברית ביטחונית מורחבת עם ערב הסעודית, שתכלול גם נורמליזציה בינה לבין ישראל; (2) יוזמה בהובלת ארצות הברית להשקת תהליך מדיני, לקראת כינון מדינה פלסטינית מפורזת בגדה המערבית וברצועת עזה, אשר לא תהווה איום ביטחוני לישראל ובתנאי שיותקן באופן יסודי מערך מוסדות השליטה ומנגנוני הביטחון שלה; (3) גיבוש מערך אזורי בהובלת ארצות הברית לבלימת השפעתה השלילית של איראן ברחבי המזרח התיכון; (4) יצירת מסדרון כלכלי מהודו למפרץ הערבי ומשם לים התיכון, שיקדם פריחה ושגשוג כלכלי של כל מדינות האזור הפרגמטיות.

5. מאמץ הומניטרי: הרחבת הסיוע לאוכלוסיית הרצועה, תוך נטרול יכולת חמאס להשתלט על הסיוע ולחלקו בהתאם לאינטרסים שלו. יש לממש את הרעיון ליצור "איים" הומניטריים, שאליהם יועבר הסיוע ההומניטרי תחת אבטחה של ישראל ושם תהינה נקודות מסירתו לתושבי הרצועה. כדי להשיב לעצמה את הלגיטימציה הבינלאומית, ישראל נדרשת להוכיח שאינה מענישה את תושבי הרצועה, אלא ממוקדת בפירוק חמאס.

6. מאמץ תודעתי: כדי לנטרל את השפעת חמאס על תושבי הרצועה - לא מורא ולא תקווה - נדרש לסכל כל רעיון של שילוב חמאס במערכת השלטון הפלסטינית ולמנוע ממנו להיערך על פי דגם חזבאללה - השפעה פוליטית המתבססת על כוח צבאי-מיליציוני עצמאי, המערער את יכולתה של הרשות הפלסטינית לשמור בידיה את המונופול על הכוח ולממש את חזון הנשיא מחמוד עבאס - "רשות אחת, חוק אחד, נשק אחד".

גם אם מפעם לפעם יפעילו שאריות חמאס תאי טרור, עדיין אפשר לעשותו גורם נטול השפעה בזירה הפלסטינית אם נדע להפעיל את כל המאמצים המפורטים לעיל כמערך מגובש ומסונכרן.

עורכי הסדרה: ענת קורץ ואלדד שביט